

Mandat for regjeringens lesekommisjon

Som en del av *Regjeringens plan for Norge* har regjeringen satt i gang Leseløftet, et initiativ for å forbedre leseferdighetene til barn og unge. Et sentralt tiltak i Leseløftet er opprettelsen av en lesekommisjon som skal bidra til å utvikle og anbefale konkrete tiltak.

Regjeringen prioriterer lesing høyt, og har allerede igangsatt flere tiltak som skal bidra til mer lesing og bedre leseferdigheter. Dette henger sammen med andre initiativ for mindre skjerm, mer lek, økt konsentrasjon og større trygghet for de yngste elevene.

Det er stor variasjon i hvordan leseopplæringen praktiseres i norske skoler. Regjeringen mener det er behov for samlede og kunnskapsbaserte råd som kan støtte barnehagene og skolene, redusere variasjoner i kvalitet og sikre at alle barn og elever får tidlig og helhetlig oppfølging for å bli motiverte og gode lesere.

Bakgrunn

En rekke undersøkelser har over tid vist at norske barn og unge har svakere leseprestasjoner og lavere leselyst enn tidligere. Både PISA 2018 og 2022 viste en stor nedgang i norske 15-åringers leseferdigheter. I PIRLS 2021 var det en betydelig nedgang i norske 10-åringers leseprestasjoner. Norske elever rapporterte også lavest leseglede blant alle de 65 landene som deltok i PIRLS 2021, og PISA 2018 viste en tydelig endring i norske elevers lesevaner. De norske nasjonale prøvene i lesing viser også at elevenes leseprestasjoner har gått jevnt nedover de siste årene og at andelen elever på laveste prestasjonsnivå øker, særlig på 5. trinn.

Å kunne lese er grunnleggende for barn og unges læring, utvikling og dannelse og for å kunne delta i videre utdanning, i arbeidslivet og i samfunnet. Å lære å lese og skrive har sterk sammenheng med å kunne språket man skal lese på og utviklingen av ordforrådet.

Svakere leseprestasjoner og lavere leselyst må både sees i sammenheng med endringer i samfunnet og befolkningssammensetningen generelt, og med endringer i barnehagen og i skolen spesielt. Flere faktorer påvirker hvor godt barn og unge leser. Blant annet hvor mye de har blitt lest høyt for hjemme og på fritiden, tilgangen til bøker, digitale og fysiske læremidler og ressurser, og hvor gode norskeferdigheter de har. Bakgrunnsvariabler som kjønn og sosioøkonomiske bakgrunn har også betydning for variasjon i leseferdigheter.

I barnehagen skal barna utvikle språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver sier at barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

Skolen skal gi alle elever, uavhengig av bakgrunn, mulighet til å bli gode lesere. Lesing er en grunnleggende ferdighet i grunnskolen og i videregående opplæring.¹ Å utvikle gode leseferdigheter og begrepsforståelser er viktig fra den aller første leseopplæringen til det å ha gode lesestrategier for å kunne lese lengre sammenhengende og sammensatte tekster, både på skjerm og på papir.² Lesing er et nødvendig redskap for læring og for faglig forståelse, og er en viktig del av den faglige kompetansen i alle fag. Gjennom leseopplæringen utvikler

¹ [Å kunne lese som grunnleggende ferdighet | udir.no](#)

² [Skjermbrukutvalget](#)

elevene evne til konsentrasjon og kognitiv utholdenhet og evnen til å følge komplekse resonnement, og til å kunne bruke kilder kritisk. Skolebiblioteket skal bidra til å utvikle elevenes språkferdigheter og leseferdigheter. Elevene skal ha tilgang til et skolebibliotek, slik at det kan brukes aktivt i opplæringen.

Formål og oppgaver

Lesekommisjonen er et ledd i regjeringens leseløft for å styrke leseferdigheter og stimulere leselyst og leseglede blant barn og unge. Kommisjonen bygger videre på *Sammen om lesing - Leselyststrategien 2024-2030*³ og den nasjonale satsingen *Tid for lesing*, og må ses i sammenheng med Meld. St. 34 (2023-2024) *Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.–10. trinn*.⁴

Kommisjonen skal beskrive hva som gir god leseopplæring på ulike trinn og foreslå tiltak for å løfte barn og unges leseferdigheter betraktelig og stimulere deres leselyst og leseglede.

Det innebærer at kommisjonen, med utgangspunkt i forskning og erfaringsbasert kunnskap fra Norge og andre relevante land, skal komme med tydelige anbefalinger om hvordan barnehager og skoler bør jobbe med lesing.

Kommisjonen skal gi anbefalinger:

- **Til skolene** om beste praksiser for leseopplæring som bidrar til utvikling av språk, leselyst og leseferdigheter, slik at alle elever, uavhengig av nivå, får den støtten og de utfordringene de trenger. Anbefalingene skal kople leseopplæringen til læring i ulike fag, og til skriveopplæringen. Anbefalingene kan også omfatte råd om bruk av læremidler og læringsressurser⁵, og om bruk av skolebibliotek som en del av opplæringen.⁶
- **Til barnehagene** om hvordan barnehagen kan bidra til å utvikle barnas leselyst, leseglede og språk.
- **Til lokale myndigheter** om hvordan de kan jobbe strategisk og helhetlig med lesing, blant annet i samarbeid med kultursektoren.
- **Til lærerutdanningene og tilbydere av etter- og videreutdanning** om hvilken kompetanse studenter og lærere trenger i tråd med kommisjonens anbefalinger.

Anbefalingene skal bidra til inkluderende leseopplæring hvor generelle tiltak så langt som mulig skal ivareta mangfoldet i barne- og elevgruppen, og kan også omfatte målrettede tiltak og tilretteleggingstiltak som ulike elevgrupper trenger.

Anbefalingene skal gi rom for lokal differensiering og bidra til strategisk arbeid med lesing i profesjonsfellesskapet og gi grunnlag for å ta begrunnede pedagogiske og didaktiske valg.

³ [Sammen om lesing - Leselyststrategien 2024-2030 - regjeringen.no](#)

⁴ [Meld. St. 34 \(2023–2024\) - regjeringen.no](#)

⁵ [Dokument 3:17 \(2024–2025\)](#) - Riksrevisjonens undersøkelse av læremidler i grunnskoler og videregående skoler

⁶ [Forskrift til opplæringsloven om skolebibliotek - Lovdata](#)

Anbefalingene skal være brukervennlige for målgruppene nevnt over. Det betyr at det skal være tydelig hva som er kommisjonens anbefalinger og hvordan tiltakene de foreslår kan gjennomføres i praksis.

Anbefalingene skal også beskrive hvordan barnehager og skoler kan involvere foreldre og foresatte. Anbefalingene kan også omfatte råd direkte til foreldre og barn og unge.

Anbefalingene kan omfatte råd til nasjonale utdanningsmyndigheter.

Åpenhet og involvering

Kommisjonen skal ha ett eller flere innspillsmøter og gi mulighet for skriftlige innspill. De skal innhente Sametingets synspunkter. De skal også sørge for å innhente synspunkter fra relevante organisasjoner og fagmiljøer, og sikre at elever blir involvert på en egnet måte.

Leveranse

Kommisjonen skal levere sine anbefalinger til Kunnskapsdepartementet innen utgangen av 2026.

Kommisjonen skal ta opp spørsmål om tolking eller avgrensing av mandatet med Kunnskapsdepartementet. Kunnskapsdepartementet stiller et sekretariat til disposisjon for kommisjonen.

I tillegg til anbefalingene, kan kommisjonen gi innspill til hvordan resultatene fra arbeidet kan formidles til målgruppene.